

คำปรึกษา

ที่ นร 0206/6302

1/36

สำนักเลข วิชาการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. 10300

20 มิถุนายน 2538

เรื่อง มติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เรื่อง แผนปฏิบัติการเพื่อเปลี่ยนแปลงการระเบิดและยับยั้ง
ไปเป็นเทคโนโลยีการทำเหมืองหิน

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม

อ้างถึง หนังสือกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ด่วนที่สุด ที่ วว 0803/8073
ลงวันที่ 31 พฤษภาคม 2538

ตามที่ได้เสนอเรื่อง มติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เรื่อง แผนปฏิบัติการเพื่อ
เปลี่ยนแปลงการระเบิดและยับยั้งไปเป็นเทคโนโลยีการทำเหมืองหิน ไปเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา นั้น

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2538 ลงมติว่า

1. เห็นชอบแนวทางการดำเนินงานและแผนปฏิบัติการเพื่อเปลี่ยนแปลงการระเบิดและ
ยับยั้งไปเป็นเทคโนโลยีการทำเหมืองหินสำหรับพื้นที่ทั่วไป และสำหรับพื้นที่ทดลอง บริเวณตำบลท่าพระ
อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี ตามมติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ตามที่กระทรวงวิทยาศาสตร์
เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมเสนอ โดยให้ความเห็นเพิ่มเติมของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
ในการประชุม ครั้งที่ 2/2538 วันที่ 1 มีนาคม 2538 รวม 6 ประการ ไปเพิ่มเติมในแนวทางการ
ดำเนินงานและแผนปฏิบัติการต่อไปดังนี้

1.1 การกำหนดพื้นที่ทำเหมืองหินให้คำนึงถึงระยะทางขนส่ง โดยแต่ละจุดไม่ควร
ห่างกันเกิน 100 กิโลเมตร

1.2 ให้มีมาตรการควบคุมการขนส่งของรถบรรทุกหิน ไม่ให้เกิดความเสียหาย
แก่เส้นทางคมนาคมและมาตรการป้องกันปัญหาฝุ่นละอองจากการขนส่งหินด้วย

1.3 รายได้ของรัฐ โดยเฉพาะในจังหวัดที่ไม่มีการกำหนดพื้นที่ทำเหมืองหินไว้
แต่เป็นจังหวัดที่เคยมีการระเบิดและยับยั้งตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ให้พิจารณาหาวิธีการ
ชดเชยรายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้น ๆ ต่อไป

1.4 ให้พิจารณาการทำเหมืองหินใต้ดิน ในพื้นที่ที่มีศักยภาพที่สามารถจะทำได้

1.5 ควรจัดทำมาตรการส่งเสริมเพื่อเป็นแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการรายย่อยเกิดการ
รวมตัวกันในรูปนิติบุคคล เพื่อทำเหมืองหินต่อไป

1.6 การประชาสัมพันธ์ ให้หน่วยราชการ ผู้ประกอบการ และผู้ให้ทุนได้รับทราบ
ความก้าวหน้าของการดำเนินการในเรื่องนี้อย่างต่อเนื่อง

/2. โดยที่ ...

2. โดยที่การดำเนินการในแนวทางและแผนปฏิบัติการตามมติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ โดยการเปลี่ยนแปลงการระเบิดและยกยหินไปเป็นเทคโนโลยีการทำเหมืองหิน ในข้อ 1 จะต้องมีขั้นตอน และใช้เวลาคำนึงการระยะหนึ่ง จึงจะมีผลบังคับใช้ แต่การที่ผู้ประกอบการรายย่อยที่ได้รับอนุญาตให้ ระเบิดและยกยหิน ตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน มาก่อนแล้ว ต่อมาภายหลังพื้นที่ดังกล่าวนี้ ตั้งอยู่ในชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้น 1 บี ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2533 เรื่อง กลุ่มโรงไม้หิน 14 จังหวัดภาคใต้ ประชุมเสนอให้รัฐบาลทบทวนมติคณะรัฐมนตรี โดยเห็นชอบให้พิจารณาต่ออายุการอนุญาต ได้อีก 1 ครั้ง เป็นครั้งสุดท้าย ระยะเวลา 5 ปี นั้น จะครบกำหนดวันสิ้นอายุใบอนุญาตในวันที่ 14 มิถุนายน 2538 ทุกราย ซึ่งจะทำให้การประกอบการต้องหยุดชะงักช่วงระยะเวลาหนึ่ง ดังนั้น เพื่อให้มีเวลาดำเนินการ เปลี่ยนแปลงและมีให้ผลกระทบท่อผู้ประกอบการดังกล่าว และเพื่อป้องกันปัญหาการขาดแคลนหิน ซึ่งจะกระทบ ไหรงการต่าง ๆ ของทางราชการ จึงอนุมัติในหลักการต่ออายุการอนุญาตดังกล่าวทุกราย สอนไปไม่เกิน 90 วัน โดยมอบให้กระทรวงมหาดไทยรับไปพิจารณาดำเนินการโดยด่วนต่อไป

จึงเรียนมายังมา ได้แจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องตามบัญชีแนบท้ายทราบด้วยแล้ว

ขอแสดงความนับถือ

(นายพดล เสงเจริญ)

รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ปฏิบัติราชการแทน

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองประสานนโยบายและแผน

โทร. 2800389

โทรสาร 2801901

พร.ศก. 15 พ.ค. 20 ต.ย. 2538
พอ. 15 พ.ค. 20 ต.ย. 2538
พร. 15 พ.ค. 20 ต.ย. 2538
พณ. 15 พ.ค. 20 ต.ย. 2538
พณ. 15 พ.ค. 20 ต.ย. 2538
พณ. 15 พ.ค. 20 ต.ย. 2538
พณ. 15 พ.ค. 20 ต.ย. 2538
พณ. 15 พ.ค. 20 ต.ย. 2538

รายชื่อผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แจ้งเรื่อง มติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
เรื่อง แผนปฏิบัติการเพื่อเปลี่ยนแปลงการระเบิดและยับยั้งไปเป็นเทคโนโลยีการทำเหมืองหิน
ให้ทราบ ,

1. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
2. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
3. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม

ด่วนมาก

4/36

ที่ นร 0206/ว(ค)6303

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. 10300

20 มิถุนายน 2538

เรื่อง มติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เรื่อง แผนปฏิบัติการเพื่อเปลี่ยนแปลงการระเบิดและยับยั้ง
ไปเป็นเทคโนโลยีการทำเหมืองหิน

เรียน รัฐ-กษ., มท., กก.,

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนมาก ที่ นร 0206/ว(ค)5888 ลงวันที่ 7 มิถุนายน 2538

ตามที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้ส่งเรื่อง มติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
เรื่อง แผนปฏิบัติการเพื่อเปลี่ยนแปลงการระเบิดและยับยั้งไปเป็นเทคโนโลยีการทำเหมืองหิน มาเพื่อ
เสนอความเห็นประกอบการศึกษาของคณะรัฐมนตรี ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2538 ลงมติว่า

1. เห็นชอบแนวทางการดำเนินงานและแผนปฏิบัติการเพื่อเปลี่ยนแปลงการระเบิดและยับยั้ง
ไปเป็นเทคโนโลยีการทำเหมืองหินสำหรับพื้นที่ทั่วไป และสำหรับพื้นที่ทดลอง บริเวณตำบลท่าพระลาน
อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี ตามมติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ตามที่กระทรวงวิทยาศาสตร์
เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เสนอ โดยให้เพิ่มความเห็นเพิ่มเติมของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
ในการประชุม ครั้งที่ 2/2538 วันที่ 1 มีนาคม 2538 รวม 6 ประการ ไปเพิ่มเติมในแนวทางการ
ดำเนินงานและแผนปฏิบัติการต่อไปด้วย ดังนี้

1.1 การกำหนดพื้นที่ทำเหมืองหินให้คำนึงถึงระยะทางขนส่ง โดยแต่ละจุดไม่ควร
ห่างกันเกิน 100 กิโลเมตร

1.2 ให้มีมาตรการควบคุมการขนส่งของรถบรรทุกหิน ไม่ให้เกิดความเสียหายแก่
เส้นทางคมนาคมและมาตรการป้องกันปัญหาด้านฝุ่นละอองจากการขนส่งหินด้วย

1.3 รายได้ของรัฐ โดยเฉพาะในจังหวัดที่ไม่มีการกำหนดพื้นที่ทำเหมืองหินไว้
แต่เป็นจังหวัดที่เคยมีการระเบิดและยับยั้งตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ให้พิจารณาหาวิธีการ
ชดเชยรายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้น ๆ ต่อไป

1.4 ให้พิจารณาการทำเหมืองหินได้คืน ในพื้นที่ที่มีศักยภาพที่สามารถจะทำได้

1.5 ควรจัดทำมาตรการส่งเสริมเพื่อเป็นแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการรายย่อยเกิดการ
รวมตัวกันในรูปแบบบุคคลเพื่อทำเหมืองหินต่อไป

1.6 การประชาสัมพันธ์ ให้หน่วยราชการ ผู้ประกอบการ และผู้ใช้หินได้รับทราบ
ความก้าวหน้าของการดำเนินการในเรื่องนี้อย่างทั่วถึง

/2. โดยที่ ...

2. โดยที่การดำเนินการในแนวทางและแผนปฏิบัติการตามคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ โดยการเปลี่ยนแปลงการระเบิดและย่อยหินไปเป็นเทคโนโลยีการทำเหมืองหิน ในข้อ 1 จะต้องมีขั้นตอน และใช้เวลาดำเนินการระยะหนึ่ง จึงจะมีผลบังคับใช้ แต่การที่ผู้ประกอบการรายย่อยที่ได้รับอนุญาตให้ ระเบิดและย่อยหิน ตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน มาก่อนแล้ว ต่อมาภายหลังพื้นที่ดังกล่าวนี้ ติดอยู่ในชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้น 1 บั ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2533 เรื่อง กลุ่มโรงไม้หิน 14 จังหวัดภาคใต้ ประชุมเสนอให้รัฐบาลทบทวนมติคณะรัฐมนตรี โดยเห็นชอบให้พิจารณาต่ออายุการอนุญาต ได้อีก 1 ครั้ง เป็นครั้งสุดท้าย ระยะเวลา 5 ปี นั้น จะครบกำหนดวันสิ้นอายุใบอนุญาตในวันที่ 14 มิถุนายน 2538 ทุกราย ซึ่งจะทำให้การประกอบการต้องหยุดชะงักช่วงระยะเวลาหนึ่ง ดังนั้น เพื่อให้มีเวลาดำเนินการ เปลี่ยนแปลงและมีให้มีผลกระทบต่อผู้ประกอบการดังกล่าว และเพื่อป้องกันปัญหาการขาดแคลนหิน ซึ่งจะกระทบ โครงการต่าง ๆ ของทางราชการ จึงอนุมัติในหลักการต่ออายุการอนุญาตดังกล่าวทุกราย ออกไปอีกไม่เกิน 90 วัน โดยมอบให้กระทรวงมหาดไทยรับไปพิจารณาดำเนินการโดยด่วนต่อไป

จึงเรียนมายังมา

ขอแสดงความนับถือ

✓

(นายพอล เข่งเจริญ)

รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ปฏิบัติราชการแทน

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองประสานนโยบายและแผน

โทร. 2800389

โทรสาร 2801901

คร.ศก. 2.0. 8. 2533
นอ. 2.0. 8. 2533
นช. นอ. 2.0. 8. 2533
ทน. 2.0. 8. 2533
ทน. 2.0. 8. 2533
จนท. 2.0. 8. 2533
จนท. 2.0. 8. 2533

ด่วนที่สุด

ที่ วว 0803/ 8073

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
รับที่ 2436
วันที่ 2 ส.ย. 2538

15/36

กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี

และสิ่งแวดล้อม

ถนนพระรามที่ 6 ราชเทวี กทม. 10400

3/ พฤษภาคม 2538

เลข. รับ 362
วันที่ 2 ส.ย. 88
เวลา 13.30 น.

เรื่อง มติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เรื่อง แผนปฏิบัติการเพื่อเปลี่ยนการระเบิดและย่อยหินไปเป็นเทคโนโลยีการทำเหมืองหิน

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสาร "แผนปฏิบัติการเพื่อเปลี่ยนการระเบิดและย่อยหินไปเป็นเทคโนโลยีการทำเหมืองหิน" จำนวน 100 ชุด

1. เรื่องเดิม

ก. ความเป็นมา

จากมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2535 เรื่อง การทบทวนนโยบายการพิจารณาอนุญาตระเบิดและย่อยหินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ให้ความเห็นชอบกับการกำหนดแนวทางการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามมาตรการในการแก้ไขปัญหาระเบิดและย่อยหิน ตามที่คณะกรรมการทบทวนนโยบายการพิจารณาอนุญาตระเบิดและย่อยหินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เสนอ โดยมาตรการระยะยาว ให้มีการเปลี่ยนวิธีการระเบิดและย่อยหินไปเป็นเทคโนโลยีการทำเหมืองหิน ภายในปี 2538 นั้น

ข. มติที่เกี่ยวข้อง...

ข. มติที่เกี่ยวข้อง

1. มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2535 เรื่อง การทบทวนนโยบายการพิจารณาอนุญาตระเบิดและย่อยหินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ให้ความเห็นชอบกับข้อเสนอของคณะทำงานทบทวนนโยบายการพิจารณาอนุญาตระเบิดและย่อยหินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานในการแก้ไขปัญหาค่าเผ็ดร้อนของผู้ประกอบกิจการระเบิดและย่อยหิน ตามมาตรการระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว คือ

1.1 มาตรการระยะสั้น ผ่อนผันให้ต่ออายุใบอนุญาตระเบิดและย่อยหินในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้น 1 เอ เป็นครั้งสุดท้าย จนถึงเดือนเมษายน 2537 จำนวน 10 ราย ภายใต้แผนการควบคุมและติดตามอย่างเข้มงวด เพื่อให้การประกอบกิจการระเบิดและย่อยหินดำเนินการตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ โดยก่อให้เกิดความเสียหายต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ลุ่มน้ำดังกล่าวน้อยที่สุด

1.2 มาตรการระยะกลาง การกำหนดแหล่งผลิตหินเพื่อการก่อสร้างของจังหวัดในพื้นที่ที่มีความจำเป็นเร่งด่วน เช่น สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ชลบุรี ระยอง สระบุรี ลำปาง เชียงใหม่ พังงา ตรัง แพร่ พิจิตรโลก ขอนแก่น เป็นต้น ให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลา 12 เดือน และแหล่งผลิตหินแต่ละจังหวัดให้แล้วเสร็จทั่วประเทศภายในระยะเวลา 36 เดือน ทั้งนี้ เพื่อให้การประกอบกิจการระเบิดและย่อยหินอยู่ภายในบริเวณที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งจะก่อให้เกิดความสะดวกในการควบคุมดูแลและตรวจสอบรวมทั้งการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบทั้งพื้นที่

1.3 มาตรการระยะยาว การเปลี่ยนวิธีการระเบิดและย่อยหินไปเป็นเทคโนโลยีการทำเหมืองหิน ภายในปี พ.ศ. 2538 ตามแผนปฏิบัติการดำเนินงานที่กำหนดไว้แล้ว

2. คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ได้พิจารณาแล้วมีมติเกี่ยวกับเรื่องนี้ รวม 3 ครั้ง คือ

2.1 ครั้งที่ 5/2537 เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2537 มอบหมายให้กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงอุตสาหกรรม ศึกษาโดยละเอียดคนในการที่จะให้การระเบิดและ

ย่อยหิน.../

บ่อนหินเปลี่ยนแปลงเป็นการทำเหมืองหิน โดยให้กรมทรัพยากรธรณีเป็นผู้ดูแลภายใต้กฎหมายว่าด้วยแร่และมาตรการในการควบคุมการระเบิดและบ่อนหินให้เป็นไปตามที่ได้รับอนุญาต

2.2 ครั้งที่ 6/2537 เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2537 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจ ว่าด้วยเรื่องการศึกษาให้การระเบิดและบ่อนหินเปลี่ยนแปลงเป็นการทำเหมืองหิน และเมื่อแล้วเสร็จให้นำเสนอต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

2.3 ครั้งที่ 2/2538 เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2538 เรื่อง แผนปฏิบัติการเพื่อเปลี่ยนการระเบิดและบ่อนหินไปเป็นเทคโนโลยีการทำเหมืองหิน ซึ่งคณะกรรมการฯ มีมติเห็นชอบตามความเห็นของกระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ โดยนำความเห็นเพิ่มเติมของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ไปเพิ่มในแนวทางการดำเนินงานและแผนปฏิบัติการ และให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไป

ค. ความจำเป็นที่ต้องเสนอเรื่องเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

เนื่องจากปัจจุบันการระเบิดและบ่อนหินมีการอนุญาตในพื้นที่กระจุกกระจายอยู่ทั่วไป ซึ่งนำไปสู่การเปิดพื้นที่ป่าและภูเขามากขึ้น รวมทั้งไม่มีมาตรการในการควบคุมดูแลการประกอบกิจการที่เหมาะสม เมื่อเปลี่ยนแปลงเป็นเหมืองหินแล้วจะสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ และสามารถลดจำนวนพื้นที่ภูเขาที่ถูกบุกรุกทำลายด้วย นอกจากนี้ การทำเหมืองหินจะเป็นการอนุญาตให้ใช้พื้นที่เป็นจำนวนน้อยจุด ซึ่งได้พิจารณาว่าเป็นจุดที่เหมาะสมและมีการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพสามารถควบคุมได้

2. เรื่องที่เสนอเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

ก. ประเด็นเสนอเพื่อพิจารณา

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เห็นสมควรขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เรื่อง แผนปฏิบัติการเพื่อเปลี่ยนการระเบิดและบ่อนหินไปเป็นเทคโนโลยีการทำเหมืองหิน โดยประเด็นที่จะนำเสนอเพื่อพิจารณา คือ

1) เห็นชอบ.../

1) เห็นชอบกับแนวทางการดำเนินงานและแผนปฏิบัติการเพื่อเปลี่ยนการระเหิดและย่อยหินไปเป็นเทคโนโลยีการทำเหมืองหินสำหรับพื้นที่ทั่วไป

2) เห็นชอบกับแนวทางการดำเนินงานและแผนปฏิบัติการเพื่อเปลี่ยนการระเหิดและย่อยหินไปเป็นเทคโนโลยีการทำเหมืองหินสำหรับพื้นที่ทดลอง บริเวณตำบลหน้าพระลาน อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี

ข. วัตถุประสงค์

เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ความปลอดภัยในการประกอบการระเหิดและย่อยหิน การบริหารและการจัดการทรัพยากรธรณี การกำหนดให้มีพื้นที่ผลิตหินที่แน่นอน การควบคุมตรวจสอบด้านวิศวกรรม และการควบคุมผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ

ค. ความเห็นของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ประกอบด้วย รัฐมนตรีและ/หรือผู้แทนระดับตัดสินใจของกระทรวงต่าง ๆ และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้ร่วมกันพิจารณาและลงมติในการประชุม ครั้งที่ 2/2538 เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2538 เห็นชอบในหลักการกับแผนปฏิบัติการเพื่อเปลี่ยนการระเหิดและย่อยหินไปเป็นเทคโนโลยีการทำเหมืองหิน และให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา

3. การวิเคราะห์ผลกระทบของการลงมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องนี้

ก. ผลกระทบต่อนโยบายของรัฐบาล

มติคณะรัฐมนตรีในเรื่องนี้ ไม่ขัดกับนโยบายของรัฐบาล แต่จะเป็นการตอบสนองนโยบายรัฐบาลในด้านการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ที่ดิน ป่าไม้ และแร่ธาตุ

อย่างมีประสิทธิภาพ.../

อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดการพัฒนากฎหมายชีวิตของสังคมและสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7

ข. ผลกระทบต่อความรับผิดชอบร่วมกันของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญ

มติคณะรัฐมนตรีในเรื่องนี้ จะไม่มีผลกระทบต่อความรับผิดชอบร่วมกันของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญ

ค. ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ

มติคณะรัฐมนตรีในเรื่องนี้ ไม่มีผลกระทบในทางลบต่อเศรษฐกิจ แต่จะมีผลดีต่อเศรษฐกิจ เนื่องจากระยะเวลาการได้รับสัมปทานเป็นระยะเวลานาน และมีการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ทำให้การปรับเปลี่ยนหรือลดกำลังการผลิตตามความต้องการของตลาดทำได้อย่างคล่องตัว

ง. ผลกระทบต่อการเงินและงบประมาณ

มติคณะรัฐมนตรีในเรื่องนี้ จะทำให้รัฐสามารถเก็บค่าตอบแทนของการทำเหมืองหินเป็นรายได้มากกว่าการระเบิดและข่อยหินในปัจจุบัน

จ. ผลกระทบต่อสังคมและการเมือง

มติคณะรัฐมนตรีในเรื่องนี้ ไม่มีผลกระทบต่อการเมือง สำหรับในทางสังคมนั้น การทำเหมืองหินจะเป็นการบริหารและจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งควบคุมผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ ทำให้ลดความขัดแย้งของผู้ประกอบการกับสังคมท้องถิ่นนั้น ทำให้คุณภาพชีวิตของชุมชนและสังคมดีขึ้น

ฉ. ผลกระทบ... /

๔๐/๓๖

ฉ. ผลกระทบทางเทคโนโลยี

มติคณะรัฐมนตรีในเรื่องนี้ จะเป็นการส่งเสริมและพัฒนาเทคโนโลยีการทำเหมืองหิน ทั้งนี้ ผู้ประกอบกิจการจะมีความมั่นใจมากขึ้น เพราะมีพื้นที่ประกอบกิจการ และเวลาในการอนุญาตนานขึ้นทำให้เกิดการกล้าลงทุนในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย และสามารถลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้น้อยลงได้

กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม จึงขอเสนอมติของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เรื่อง แผนปฏิบัติการเพื่อเปลี่ยนการระเบิดและย่อยหินไปเป็นเทคโนโลยีการทำเหมืองหิน ดังรายละเอียดปรากฏตามเอกสารประกอบการพิจารณาที่แนบมาพร้อมนี้ เสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นาคสุวัณณ์ ลิปะพัลลภ)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์
เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม

สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม

กองประสานการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

โทร. 279-9182

โทรสาร 2798088

มติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเรื่องแผนปฏิบัติการ เพื่อ เปลี่ยนการระ เบิดและย่อยหินไป เป็นเทคโนโลยีการทำเหมืองหิน1. เรื่องเดิม

1.1 ความเป็นมา

1.1.1 มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2535 เรื่อง การทบทวนนโยบาย การพิจารณาอนุญาตระ เบิดและย่อยหินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ให้ความเห็นชอบกับการ กำหนดแนวทางการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามมาตรการในการแก้ไขปัญห าระ เบิดและย่อยหิน ตามที่รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายไพจิตร เอื้อทวีกุล) ประธาน คณะทำงานทบทวนนโยบายการพิจารณาอนุญาตระ เบิดและย่อยหินในเขตป่าสงวน แห่งชาติ เสนอ โดยมาตรการระยะยาว ให้มีการเปลี่ยนวิธีการระ เบิดและย่อยหินไป เป็น เทคโนโลยีการทำเหมืองหิน ภายในปี 2538 ตามแผนปฏิบัติการดำเนินงานที่กำหนดไว้

1.1.2 มติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ครั้งที่ 5/2537 เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2537 มอบหมายให้กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ กระทรวงมหาดไทย กระทรวง เกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงอุตสาหกรรม ศึกษาโดยละเอียดในการที่จะให้การระ เบิด และย่อยหินเปลี่ยนเป็นการทำเหมืองหิน โดยให้กรมทรัพยากรธรณีเป็นผู้ดูแลภายใต้กฎหมาย ว่าด้วยแร่ และกำหนดมาตรการในการควบคุมการระ เบิดและย่อยหินให้เป็นไปตามที่ได้รับ อนุญาต

1.1.3 คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ได้มีมติในการประชุมครั้งที่ 5/2537 เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2537 ให้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจว่าด้วยเรื่องการพิจารณา ให้การระ เบิดและย่อยหินเปลี่ยนเป็นการทำเหมืองหิน โดยมีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง วิทยาศาสตร์ฯ เป็นประธานอนุกรรมการ มีปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ เป็นรองประธาน อนุกรรมการ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวง มหาดไทย เป็นอนุกรรมการ เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม เป็น อนุกรรมการและเลขานุการ มีหน้าที่พิจารณาแนวทางและมาตรการในการเปลี่ยนวิธีการ ระ เบิดและย่อยหินเป็นการทำเหมืองหิน โดยให้กรมทรัพยากรธรณีเป็นผู้ดูแลภายใต้กฎหมาย ว่าด้วยแร่ และให้นำเสนอผลการพิจารณาต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติภายใน 90 วัน

1.1.4 ประธานคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจฯ ได้ทำหนังสือกราบเรียนนายกรัฐมนตรี ในฐานะประธานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เพื่อขออนุมัติขยายเวลาพิจารณาเรื่องดังกล่าว จากเดิม 90 วัน ออกไปอีก 60 วัน เพื่อให้การดำเนินงานสำเร็จตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย และนายกรัฐมนตรีได้พิจารณาแล้วมีบัญชาอนุมัติ

1.2 การดำเนินงาน

1.2.1 กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ โดยสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม ได้จัดทำสรุปข้อเท็จจริงและประเด็นปัญหาจากการระดมและย่อยหินตามประมวลกฎหมายที่ดิน ดังนี้

ข้อเท็จจริง

1. การใช้ทรัพยากรหินปูนของประเทศไทย อยู่ภายใต้การอนุญาตและการควบคุมของพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.2510 และประมวลกฎหมายที่ดิน กล่าวคือ

1.1) ภายใต้พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.2510 ในกรณีที่เป็นการใช้เพื่อการอุตสาหกรรม เช่น การทำปูนซีเมนต์ การทำหินอ่อน หินประดับ และการทำอุตสาหกรรมเคมี

1.2) ภายใต้ประมวลกฎหมายที่ดิน ในกรณีที่เป็นการใช้เพื่อการก่อสร้าง เช่น เป็นวัสดุผสมปูนซีเมนต์ การทำถนนและก่อสร้างอาคาร

2. การประกอบการภายใต้พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.2510 และประมวลกฎหมายที่ดิน มีความแตกต่างกันอย่างมาก กล่าวคือ

2.1) ภายใต้พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.2510 มีการควบคุมที่เข้มงวดในด้านวิศวกรรมการพิจารณาอนุญาต การตรวจสอบ และการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

2.2) ภายใต้ประมวลกฎหมายที่ดิน ไม่มีการควบคุมทั้งในด้านวิศวกรรม การตรวจสอบภายหลังการอนุญาต และการดูแลรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ

3. การประกอบการระดมและย่อยหินภายใต้ประมวลกฎหมายที่ดิน มีลักษณะเป็นรายย่อย พื้นที่ประกอบการน้อยและกระจุกกระจายอยู่ทั่วไป ซึ่งนำไปสู่การเปิดพื้นที่ป่าและภูเขามากขึ้น ขาดการควบคุมดูแลตามหลักวิชาการทรัพยากรธรณี เช่น ทางด้านธรณีวิทยา วิศวกรรม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นผลให้เกิดปัญหาการใช้ทรัพยากรธรณีอย่างขาดประสิทธิภาพ รวมทั้งปัญหาด้านความปลอดภัยและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

4. อาณุญาตประกอบกิจการระดมและย่อยหินมีระยะเวลายาวนาน ประกอบกับพื้นที่อนุญาตให้ทำการผลิตมีขนาดเล็ก จึงเป็นผลให้การปรับเพิ่มกำลังการผลิตเพื่อสนองความต้องการของตลาดที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างรวดเร็วดำเนินการได้อย่างไม่คล่องตัว

ซึ่งทำให้เกิดการลักลอบประกอบการณ์นอกเขตพื้นที่ที่ได้รับอนุญาตเป็นครั้งคราวในระยะสั้น ๆ หรือในบางกรณีเป็นการถาวร ซึ่งก่อให้เกิดผลเสียหลายต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และยากต่อการติดตามตรวจสอบและควบคุม

5. พื้นที่ประกอบการระเบิดและย่อยหินส่วนใหญ่ จะมีโรงโม่หินอยู่บริเวณใกล้เคียง ซึ่งมีมาตรการควบคุม โดยเฉพาะเรื่องการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองที่เกิดขึ้นไม่เพียงพอ ทำให้เกิดความเดือดร้อนต่อประชาชนบริเวณใกล้เคียง การประกอบการระเบิดและย่อยหิน และโรงโม่หินก็อยู่ในความรับผิดชอบของต่างหน่วยราชการกัน ทำให้การติดตามตรวจสอบและควบคุมมีปัญหาในทางปฏิบัติ

1.2.2 สำนักงานฯ ได้ศึกษา รวบรวมข้อมูล ประสานงานกับกรมทรัพยากรธรณี กรมป่าไม้ และกรมที่ดิน เพื่อจัดทำแนวทางการดำเนินงานและแผนปฏิบัติการเพื่อเปลี่ยนแปลงการระเบิดและย่อยหินไปเป็นเทคโนโลยีในการทำเหมืองหิน และนำเสนอต่อคณะกรรมการ เฉพาะกิจว่าด้วยเรื่องการพิจารณาให้การระเบิดและย่อยหินเปลี่ยนแปลงเป็นการทำเหมืองหิน เพื่อพิจารณา รวม 2 ครั้ง เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2537 และวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2538 คณะอนุกรรมการฯ ได้ให้ความเห็นชอบกับแนวทางและแผนปฏิบัติการดังกล่าว

1.2.3 กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ ได้นำเรื่องเสนอคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบในการประชุมครั้งที่ 2/2538 เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2538 ซึ่งคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีมติให้ความเห็นชอบ พร้อมทั้งให้ข้อคิดเห็นและให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไป

1.3 ประเด็นปัญหาจากการดำเนินการระเบิดและย่อยหินในปัจจุบัน

1.3.1 การระเบิดและย่อยหินในอดีตที่ผ่านมา รัฐให้ความสำคัญของภูเขาในด้านการใช้เป็นวัตถุหินสำหรับการก่อสร้าง เพื่อรองรับการขยายตัวของเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว โดยไม่ให้ความสนใจถึงการจัดการด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้เกิดผลกระทบ ต่อระบบนิเวศวิทยา แหล่งโบราณสถาน โบราณวัตถุ หรือแหล่งที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น

1.3.2 การระเปิดและย่อยหินเพื่อนำหินมาใช้ในการก่อสร้าง มีวิธีการที่คล้ายคลึงกับการทำเหมืองแร่หินปูน แต่ไม่ได้มีการควบคุมดูแลอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการอย่างจริงจัง ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาหรือผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมติดตามมา กล่าวคือ

1) การนำทรัพยากรที่มีค่าไปใช้ประโยชน์อย่างไม่คุ้มค่าในทางเศรษฐกิจ เช่น การนำทรัพยากรหินที่มีแร่เหล็กปะปนอยู่ในปริมาณที่สูงไปใช้สร้างถนนที่จังหวัดลพบุรี หรือนำหินอ่อนไปใช้ในการก่อสร้างต่าง ๆ ที่จังหวัดยะลา เป็นต้น

2) ก่อให้เกิดความเสียหายต่อโบราณสถาน โบราณวัตถุ แหล่งที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ หรือแหล่งธรรมชาติที่สวยงามต่าง ๆ เช่น การระเปิดหินที่เขางูและเขาถ้ำอิน จังหวัดราชบุรี ที่เขาแก้ว-เขาหน่อ จังหวัดนครสวรรค์

3) ก่อให้เกิดผลกระทบทางด้านทัศนียภาพตามแนวทางหลวงหรือเส้นทางคมนาคม เช่น การระเปิดหินที่เขาน้ำพุ จังหวัดกาญจนบุรี และที่เขาสองแคว จังหวัดชลบุรี

4) ก่อให้เกิดผลกระทบต่อแหล่งที่มีคุณค่าทางวิชาการ เช่น การระเปิดหินที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาน้ำพราย จังหวัดตรัง

5) ก่อให้เกิดความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ที่ดิน บริเวณใกล้เคียงกับพื้นที่ทำการระเปิดและย่อยหิน หรือการร้องเรียนผลเสียหายต่อพื้นที่เกษตรกรรมหรือที่อยู่อาศัย เนื่องจากฝุ่นละอองและการกระเด็นของหินจากการระเปิดหิน เช่น การร้องเรียนและคัดค้านการระเปิดหิน ที่เขาถ้ำพระเอก จังหวัดราชบุรี

6) ก่อให้เกิดความเดือดร้อนของราษฎรที่อาศัยหรือประกอบอาชีพตามเส้นทางที่ใช้ขนส่งหิน เช่น การร้องเรียนความเดือดร้อนของราษฎรจากการประกอบกิจการระเปิดและย่อยหินที่บ้านหัวตันคุ่ม จังหวัดพะเยา

1.3.3 กฎหมาย หรือระเบียบที่ใช้พิจารณาและควบคุมเกี่ยวกับการระเปิดและย่อยหินในปัจจุบันคือประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการอนุญาต ตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2535 ซึ่งแม้ว่าจะได้มีการพยายามปรับปรุงแก้ไขใหม่แล้ว ก็ยังไม่สามารถควบคุมดูแลการประกอบกิจการระเปิดและย่อยหินได้ทั้งระบบ รวมทั้งไม่เอื้ออำนวยต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจหรือตอบสนองความต้องการในการใช้ดินที่เพิ่มมากขึ้นได้ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาติดตามมา คือ

1) มีการลักลอบระเบิดและบ่อนหินหรือการระเบิดและบ่อนหินนอกเขตพื้นที่ที่ได้รับอนุญาต เนื่องจากพื้นที่ที่อนุญาตมีขนาดเล็ก (จากเดิม 5 ไร่ เป็น 10 ไร่) และระยะเวลาในการอนุญาตสั้น (จากเดิม 3 ปีเป็น 5 ปี) ทำให้รัฐสูญเสียรายได้จำนวนมากจากการดำเนินการดังกล่าว และยังคงสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติ โดยขาดการควบคุมและการจัดการ

2) การประกอบกิจการระเบิดและบ่อนหินกระจัดกระจายอยู่ทั่วไป แม้ว่ากระทรวงมหาดไทยจะได้มีประกาศกำหนดพื้นที่เพื่อการระเบิดและบ่อนหินในที่ดินของรัฐไปแล้ว เนื่องจากพื้นที่ที่ทำการระเบิดหินอยู่เดิมก็ยังคงดำเนินการขอผ่อนผันให้ทำการระเบิดหินได้อีกต่อไป และพื้นที่ใหม่ที่ได้กำหนดไว้ก็อนุญาตให้ทำการระเบิดหินได้ จึงทำให้การควบคุมดูแลของรัฐเป็นไปได้อย่างลำบากและไม่ทั่วถึง

3) การร้องเรียนความเดือดร้อนของผู้ประกอบกิจการระเบิดและบ่อนหิน เนื่องจากขั้นตอนและวิธีการในการพิจารณาอนุญาตเป็นไปด้วยความล่าช้า ใช้ระยะเวลานาน

4) การขาดแคลนหินเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการก่อสร้าง เนื่องจากพื้นที่ที่ได้รับอนุญาตมีขนาดเล็ก และได้รับการอนุญาตในระยะเวลาอันสั้น จึงทำให้ผู้ประกอบการไม่มีความมั่นใจในการลงทุน เพื่อขยายการผลิตหินหรือนำเทคโนโลยีการผลิตสมัยใหม่มาใช้สำหรับตอบสนองการขยายตัวทางเศรษฐกิจหรือความต้องการในการใช้หินที่เพิ่มมากขึ้น

5) กรณีการระเบิดและบ่อนหินในพื้นที่ที่มีเอกสารสิทธิ์ กรณีที่ดินไม่สามารถเข้าไปตรวจสอบ ควบคุม ดูแล เกี่ยวกับการระเบิดและบ่อนหิน ผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากผู้ประกอบการไม่ต้องยื่นเรื่องราวขออนุญาตระเบิดและบ่อนหินต่อกรมที่ดิน เพียงแต่ยื่นเรื่องราวการขอมิและใช้วัตถุระเบิดจากกรมตำรวจ และการขออนุญาตครอบครองวัตถุระเบิดจากกรมอุตสาหกรรมทหาร

1.3.4 ปัญหาหรือผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการระเบิดหินหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เช่น การขนส่งหิน การโม่ บด และบ่อนหิน การใช้วัตถุระเบิดในการระเบิดหิน ยังไม่มีกฎหมายหรือระเบียบที่ควบคุมดูแลโดยตรง ต้องอาศัยอำนาจของกฎหมายอื่นมาใช้ควบคุมดูแลแทน เช่น กฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก กฎหมายว่าด้วยโรงงาน กฎหมายว่าด้วยสาธารณสุข (เกี่ยวกับกิจกรรมอันเป็นที่รังเกียจ) และประกาศกระทรวงมหาดไทย เกี่ยวกับการมิและใช้วัตถุระเบิด จึงทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ

1.4 ความจำเป็น

จากประเด็นปัญหาที่กล่าวมาแล้ว ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนการระเปิดและบ่อบินมาเป็นการทำเหมืองหิน เนื่องจาก

1.4.1 การระเปิดและบ่อบินในปัจจุบันมีการอนุญาตในพื้นที่กระจุกกระจายอยู่ทั่วไป ซึ่งนำไปสู่การเปิดพื้นที่ป่าและภูเขามากขึ้น เมื่อเปลี่ยนเป็นเหมืองหินแล้ว จะสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ และสามารถลดจำนวนพื้นที่ภูเขาที่ถูกบุกรุกทำลายด้วย

1.4.2 การทำเหมืองหินจะเป็นการคัดเลือกพื้นที่ให้น้อยที่สุด ในจุดที่เหมาะสม และมีการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพสามารถควบคุมได้

1.4.3 แนวโน้มในอนาคต ยังมีความจำเป็นที่จะต้องใช้หินเป็นจำนวนมาก แต่ปริมาณหินที่จะระเปิดที่มีสภาพเป็นภูเขามีน้อยลง ซึ่งนำมีการพิจารณาศักยภาพแร่หินใต้พื้นพิภพโดยวิธีการทำเหมืองหินใต้ดิน เพื่อลดจำนวนพื้นที่ประกอบการ

จากเหตุผลความจำเป็นดังกล่าว จึงเห็นควรให้มีการจัดการในการแก้ไขปัญหการระเปิดและบ่อบิน ในปัจจุบันเป็นการทำเหมืองหิน โดยให้มีการจัดการอย่างเป็นระบบ กล่าวคือ ให้มีการรวมกลุ่มผู้ประกอบการรายบ่อบินรูปของสหกรณ์หรือกลุ่มนิติบุคคลขึ้น เพื่อลดจำนวนผู้ขออนุญาตให้น้อยลง และมีจำนวนพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการทำเหมืองหิน ทั้งนี้ควรให้จังหวัดเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการดังกล่าว

2. แนวทางการดำเนินงานและแผนปฏิบัติการ

คณะกรรมการเฉพาะกิจ ซึ่งมีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ เป็นประธาน ได้มีการประชุม 2 ครั้ง เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2537 และ 6 กุมภาพันธ์ 2538 ที่ประชุมได้พิจารณาวิเคราะห์การระเปิดและบ่อบิน ตามประมวลกฎหมายที่ดิน ระเบียบและหลักเกณฑ์ของการอนุญาตระเปิดและบ่อบินที่กระทรวงมหาดไทยกำลังปรับปรุงใหม่ การทำเหมืองหินตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.2510 และแนวทางการดำเนินงานเพื่อเปลี่ยนการระเปิดและบ่อบินไปเป็นเทคโนโลยีการทำเหมืองหิน ซึ่งสามารถสรุปความเห็นของคณะกรรมการเฉพาะกิจ ในแนวทางการดำเนินงานและแผนปฏิบัติการเพื่อเปลี่ยนการระเปิดและบ่อบินไปเป็นการทำเหมืองหินได้ดังนี้

2.1 ความเห็นของคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจ

2.1.1 การระเบิดและบ่อนหินตามประมวลกฎหมายที่ดิน นั้น ถึงแม้ว่าขณะนี้ กระทรวงมหาดไทยจะได้ปรับปรุงแก้ไข ระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการอนุญาตแล้ว ยังประกอบด้วยผู้ประกอบการรายย่อยจำนวนมาก พื้นที่ดำเนินการน้อย การลงทุนน้อย เทคโนโลยีในการดำเนินการไม่เหมาะสม เช่น ให้มีการระเบิดและบ่อนหิน ได้ลึกกว่า 5 เมตร โดยต้องมีวิศวกรควบคุมนั้น ตามวิธีการที่เหมาะสมทางธรณีวิทยา จะต้องมีการระเบิดเป็นชั้นบันได ซึ่งจะใช้พื้นที่อย่างน้อย 17 ไร่ จึงจะเกิดความปลอดภัย และการเตรียมการเพื่อป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมไม่จริงจัง รวมทั้งการกำหนดให้มี แผนงานฟื้นฟูสภาพแวดล้อมของการระเบิดและบ่อนหิน แต่เป็นเพียงการฟื้นฟูในเขตพื้นที่ที่ได้รับอนุญาตเท่านั้น ทั้งนี้ เมื่อได้รับใบอนุญาตระเบิดและบ่อนหินแล้ว ไม่สามารถควบคุมได้ ทำให้เกิดปัญหาทั้งด้านการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติให้ได้ประโยชน์สูงสุดและการ ป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น

2.1.2 การทำเหมืองดินตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.2510 จะเป็นการ คัดเลือกพื้นที่ให้น้อยที่สุดในจุดที่เหมาะสม และมีการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพสามารถ ควบคุมได้ อีกทั้งแนวโน้มในอนาคตยังมีความจำเป็นที่จะต้องใช้หินเป็นจำนวนมาก แต่ ปริมาณหินที่จะระเบิดที่มีสภาพเป็นภูเขาผิวน้อยลง จึงนำมีการพิจารณาศักยภาพแร่ดินใต้ พื้นดินผิวดิน โดยวิธีการทำเหมืองดินได้ดิน เพื่อลดจำนวนพื้นที่ประกอบการ คณะอนุกรรมการ เฉพาะกิจ จึงเห็นควรให้มีการจัดการในการแก้ไขปัญหาคารระเบิดและบ่อนหิน ในปัจจุบัน เป็นการทำให้เหมืองหิน โดยให้มีการจัดการอย่างเป็นระบบ กล่าวคือ ให้มีการรวมกลุ่ม ผู้ประกอบการรายย่อยในรูปของสหกรณ์หรือกลุ่มนิติบุคคลขึ้น เพื่อลดจำนวนผู้ขออนุญาตให้ น้อยลง และมีจำนวนพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการทำเหมืองหิน ทั้งนี้ เพื่อลดปัญหาความ เสื่อมโทรมของพื้นที่ป่า ภูเขา และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยประเด็นสำคัญคือ ให้ จังหวัดเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการดังกล่าว

2.1.3 การระเบิดและบ่อนหินตามประมวลกฎหมายที่ดินนั้น องค์การบริหาร ส่วนจังหวัดจะเป็นผู้จัดเก็บค่าตอบแทนทั้งหมด เมื่อเปลี่ยนแปลงเป็นการทำเหมืองหินตามพระราช บัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 แล้ว ผู้ประกอบการทำเหมืองแร่ดินจะต้องเสียค่าใช้จ่าย ค่าภาคหลวงแร่เข้ารัฐทั้งหมด ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วปรากฏว่าวิธีการเก็บค่าตอบแทนของการ ทำเหมืองหินจะทำให้รัฐเก็บรายได้มากกว่าการระเบิดและบ่อนหินในปัจจุบัน อีกทั้งขณะนี้

ได้มีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2537 เห็นชอบในหลักการของมาตรการปรับปรุงรายได้ของสวนท้องถื่นตามนโยบายรัฐบาล ซึ่งคณะกรรมการปรับปรุงรายได้ของสวนท้องถื่นตามนโยบายรัฐบาลตามที่กระทรวงการคลังเสนอ โดยในส่วนของรายได้จากค่าภาคหลวงแร่ ได้กำหนดให้ท้องถื่นที่เป็นที่ตั้งเหมืองแร่มีรายได้จากค่าภาคหลวงแร่ร้อยละ 90 ของค่าภาคหลวงแร่ที่จัดเก็บได้ในท้องถื่นนั้น ซึ่งในประเด็นดังกล่าวได้มีข้อสังเกตของคณะรัฐมนตรีให้พิจารณาการกำหนดรายได้ของท้องถื่นให้อยู่ในความเหมาะสม โดยให้มองในภาพรวมและคำนึงถึงปัญหาที่จะติดตามมาในระยะยาวต่อไป สำหรับจังหวัดที่เคยมีการระเบิดและบ่อหิน ตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน แต่ไม่สามารถกำหนดพื้นที่ทำเหมืองหินได้ ทำให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดขาดรายได้ไป ให้หามาตรการจัดแบ่งรายได้ทดแทน

2.1.4 ในส่วนของการกำหนดพื้นที่ทดลอง คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจฯ ได้พิจารณากำหนดตำบลหน้าพระลาน อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี เป็นพื้นที่ทดลองเพื่อการสำรวจ ศึกษา และพิจารณาให้มีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นระบบ โดยให้ผู้ประกอบการระเบิดและบ่อหินรายย่อยรวมกลุ่มในลักษณะหมู่เหมือง ซึ่งจะเข้าข่ายประเภทและขนาดของโครงการที่จะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามมาตรา 46 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 โดยให้กรมทรัพยากรธรณี สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม และจังหวัดสระบุรี เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ ทั้งนี้ เพราะพื้นที่บริเวณนี้ เป็นแหล่งผลิตหินที่สำคัญของประเทศ ซึ่งหินที่ผลิตได้จะถูกส่งไปจำหน่ายให้กับอุตสาหกรรมก่อสร้างในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยมีส่วนแบ่งของตลาดสูงถึงร้อยละ 60 ของปริมาณหินที่ใช้เพื่อการก่อสร้างทั้งหมด ซึ่งคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติในคราวการประชุมครั้งที่ 5/2537 เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2537 ได้มีมติเห็นชอบให้กำหนดพื้นที่เพื่อการระเบิดและบ่อหินในท้องที่จังหวัดสระบุรี รวม 3 เขา ได้แก่ เขาพิชฌัก เขาใหญ่ และเขาเขี้ยวหรือเขาอีมด ถึงแม้ว่ากิจกรรมการระเบิดและบ่อหินบริเวณนี้ จะเป็นกิจกรรมที่มีส่วนผลักดันให้เกิดการพัฒนาสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ แต่ก็ก่อให้เกิดผลกระทบที่รุนแรงต่อสภาพแวดล้อมด้วยเช่นกัน จึงต้องร่วมสำรวจศึกษาและพิจารณาให้มีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีระบบต่อไป

รายละเอียดการสำรวจ ศึกษา และพิจารณาให้มีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นระบบของพื้นที่ทดลอง ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี ตามเอกสารแนบ 2

2.2 แนวทางการดำเนินงานและแผนปฏิบัติการสำหรับพื้นที่ทั่วไป

2.2.1 แนวทางการดำเนินงานสำหรับพื้นที่ทั่วไป คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจ ได้จัดทำขั้นตอนการดำเนินงานไว้ 3 ขั้นตอน ได้แก่

1) ขั้นตอนทางกฎหมาย โดยการประกาศพื้นที่ที่กำหนดให้เป็นแหล่งผลิตดินของแต่ละท้องที่ ออกประกาศกฎกระทรวงกำหนดให้ดินเพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้างเป็นแร่ที่อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.2510

2) ขั้นตอนทางด้านวิชาการ โดยมีแนวนโยบายในการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ความปลอดภัยในการประกอบการระเบิดและบ่อบิน

3) ขั้นตอนทางด้านการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก คือ จะต้องมีการรวมกลุ่มผู้ประกอบการรายย่อยในรูปของสหกรณ์หรือนิติบุคคล โดยจัดทำมาตรการส่งเสริมเพื่อเป็นแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการรายย่อยรวมตัวกัน เช่น สหกรณ์หรือนิติบุคคลที่รวมตัวกันได้มากที่สุด จะพิจารณาออกประทานบัตรเป็นลำดับความสำคัญแรก ทั้งนี้ พื้นที่ที่จะอนุญาตต้องไม่กระจุกกระจายมากนัก จะต้องมีการควบคุมมลพิษที่เกิดขึ้น รวมทั้งการติดตามตรวจสอบอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

รายละเอียดแนวทางการดำเนินงานเพื่อเปลี่ยนการระเบิดและบ่อบินไปเป็นเทคโนโลยีการทำเหมืองหิน ตามเอกสารแนบ 1

2.2.2 แผนปฏิบัติการสำหรับพื้นที่ทั่วไป

เนื่องจากการอนุญาตการทำเหมืองหินจะมีหน่วยงานหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมทรัพยากรธรณี กรมป่าไม้ สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมควบคุมมลพิษ และจังหวัดท้องที่ จึงควรมีแผนปฏิบัติการ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1) ให้กรมทรัพยากรธรณีดำเนินการประกาศให้การทำเหมืองหิน อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.2510

30/36

2) ให้กรมป่าไม้ดำเนินการแจ้งผู้ประกอบการให้เปลี่ยนวัตถุประสงค์การใช้พื้นที่ ตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน เป็นขอใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อทำเหมืองหินตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.2510

3) ให้กรมทรัพยากรธรณีเป็นหน่วยงานหลัก ประสานงานกับสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม และกรมที่ดิน ในการพิจารณากำหนดแหล่งหินที่จะอนุญาตตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.2510 โดยใช้ข้อมูลการกำหนดพื้นที่เพื่อการระเบิดและย่อยหินในที่ดินของรัฐโดยกระทรวงมหาดไทย ข้อมูลการวางแผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ลุ่มน้ำเพื่อกำหนดแหล่งผลิตหินเพื่อการก่อสร้างของสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม และข้อมูลการกำหนดแหล่งหินที่มีศักยภาพในการผลิตหินเพื่อการก่อสร้างของกรมทรัพยากรธรณี เป็นข้อมูลประกอบ ทั้งนี้ ให้นำหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ ประกอบการพิจารณา คือ

3.1) ให้พิจารณาแหล่งหินที่อนุญาตให้มีการดำเนินการอยู่แล้ว เป็นลำดับแรก

3.2) พื้นที่ที่มีการระเบิดและย่อยหินหลายรายอยู่แล้ว ให้รวมกลุ่มโดยใช้พื้นที่เดิม ในรูปของสหกรณ์หรือนิติบุคคล เพื่อดำเนินการทำในลักษณะหมู่เหมืองต่อไป

3.3) ถ้าพื้นที่ตามข้อ 3.1 และ 3.2 ไม่พอเพียงต่อการดำเนินการ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาแหล่งหินอื่น โดยพิจารณาตามความต้องการใช้หินที่แท้จริง และพิจารณาจากศักยภาพแหล่งหินประกอบด้วย

3.4) การพิจารณาดังกล่าว จะถือหลักให้มีจำนวนเหมืองหินให้น้อยที่สุด และพื้นที่ที่กำหนดเพื่อการประกอบการให้น้อยที่สุดเพียงพอต่อความต้องการใช้หินของประเทศ

3.5) พื้นที่ที่กำหนดให้ค้ำนึ่งถึงระยะทางขนส่ง โดยแต่ละจุดไม่ควรห่างกันเกิน 100 กิโลเมตร

4) ให้ผู้ประกอบการรายย่อยที่ได้รับอนุญาต ตามมาตรา 9 ในพื้นที่ลุ่มน้ำอื่น นอกเหนือลุ่มน้ำ 1เอ และ 1บี ดำเนินการต่อไปจนสิ้นสุดอายุใบอนุญาต สำหรับในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้น 1บี จะให้สิ้นสุดอายุใบอนุญาตวันที่ 14 มิถุนายน 2538 ทุกราย จะไม่มีการขยายเวลาให้ต่อไปอีก เนื่องจากได้มีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2535 ต่ออายุใบอนุญาตให้ครั้งหนึ่งแล้ว ดังนั้น ผู้ประกอบการรายย่อยในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้น 1บี ให้รีบดำเนินการยื่นคำขอประทานบัตรต่อกรมทรัพยากรธรณี และดำเนินการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามขั้นตอนต่อไป

5) ให้ทุกจังหวัดที่มีแหล่งหิน ตาม ข้อ 3) จัดรวมกลุ่มผู้ประกอบการรายย่อยเพื่อทำเหมืองหินและยื่นขอประทานบัตรต่อกรมทรัพยากรธรณีได้ทันที โดยให้กรมทรัพยากรธรณีถือหลักเกณฑ์ในการพิจารณาอนุญาตอย่างเคร่งครัด ตามลำดับความสำคัญดังต่อไปนี้

5.1) ลำดับความสำคัญที่ 1 สหกรณ์หรือนิติบุคคลที่รวมจำนวนผู้ประกอบการได้มารายที่สุด มีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด โดยพิจารณาจากรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และยังคงที่จะใช้พื้นที่ที่ผู้ประกอบการอยู่เดิม โดยมีการจัดทำแผนการจัดการพื้นที่ทั้งระบบอย่างเหมาะสมเพื่อดำเนินการทำเหมืองหินต่อไป

5.2) ลำดับความสำคัญที่ 2 คือ สหกรณ์หรือนิติบุคคลที่รวมจำนวนผู้ประกอบการได้รองลงมา และอาจต้องมีการเปิดพื้นที่ประกอบการใหม่

5.3) ลำดับความสำคัญที่ 3 สำหรับผู้ประกอบการทำเหมืองหินรายใหญ่ที่สามารถดำเนินการได้ โดยไม่ต้องรวมกลุ่ม และยังคงที่จะใช้พื้นที่ที่ประกอบการอยู่เดิม หรืออาจต้องมีการเปิดพื้นที่ประกอบการใหม่

6) ให้สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม จัดทำแนวทางในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการเหมืองหิน ตามมาตรา 46 วรรค 2 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 เพื่อให้ผู้ประกอบการใช้เป็นแนวทางในการจัดทำรายงาน

7) ให้ผู้ประกอบการทำเหมืองหิน จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment : EIA) ตามมาตรา 46 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 ภายหลังจากกรมทรัพยากรธรณีได้ดำเนินการตามข้อ 1) และทุกหน่วยงานได้พิจารณากำหนดแหล่งหินที่จะให้ประทานบัตรเรียบร้อยแล้ว

8) ให้กรมควบคุมมลพิษกำหนดมาตรฐานมลพิษอันเกิดจากการทำเหมืองหิน

9) มีการประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานราชการ ผู้ประกอบการ ผู้ใช้ดินได้รับทราบความก้าวหน้าของการดำเนินการในเรื่องนี้อย่างทั่วถึง

ทั้งนี้ ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบตามแผนปฏิบัติการดังกล่าว ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 60 วัน นับตั้งแต่วันที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ

2.3 แนวทางการดำเนินงานและแผนปฏิบัติการสำหรับพื้นที่ทดลอง บริเวณตำบล หน้าพระลาน อำเภอมะนัง จังหวัดสระบุรี

2.3.1 คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจ ได้พิจารณาแนวทางการดำเนินงาน การกำหนดพื้นที่เพื่อการระเบิดและย่อยหินหรือพื้นที่แหล่งหินโดยพิจารณาจากผู้ได้รับอนุญาต ให้ประกอบกิจการระเบิดและย่อยหินแล้วทั้งสิ้น จำนวน 17 ราย อยู่ระหว่างการขออนุญาต จำนวน 58 ราย และคาดว่าจะมีการลักลอบทำการระเบิดและย่อยหิน อยู่ประมาณ 15-20 ราย จากผลการศึกษาโครงการศึกษาเพื่อวางแผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ สุ่มน้ำเพื่อกำหนดแหล่งผลิตหินเพื่อการก่อสร้าง โดยสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม (2537) ได้ข้อมูลว่า ในท้องที่จังหวัดสระบุรี มีโรงโม่หินทั้งสิ้น 36 โรง โดยตั้งอยู่ในเขต อำเภอมะนัง รวม 31 โรง เขตอำเภอมะนังรวม 5 โรง จากข้อมูลของชมรม โรงโม่หินหน้าพระลานระบุว่า โรงโม่หินแต่ละโรงมีกำลังการผลิตเฉลี่ย 300 ลูกบาศก์เมตร ต่อวัน หรือประมาณ 9,000 ลูกบาศก์เมตรต่อเดือน และเมื่อประเมินเป็นภาพรวมจะ สรุปได้ว่า โรงโม่ทั้ง 36 โรง จะสามารถผลิตหินได้ในอัตราเฉลี่ย 10,800 ลูกบาศก์ เมตรต่อวัน หรือประมาณ 324,000 ลูกบาศก์เมตรต่อเดือน หรือประมาณ 3,888,000 ลูกบาศก์เมตรต่อปี หรือ 3.89 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี (คำนวณจากฐานกำลังการผลิต ตลอดปี) จึงให้พิจารณา 3 ทางเลือก ดังนี้

ทางเลือกที่ 1 ให้คณะกรรมการระดับจังหวัด ซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัด สระบุรี เป็นประธาน พิจารณากำหนดแผนการจัดการพื้นที่ และแผนการจัดการด้าน สิ่งแวดล้อมในพื้นที่เขาผดอวก (บางส่วน) เขาใหญ่ (บางส่วน) และเขาเขียวหรือเขาอีมด (บางส่วน) รวม 3 พื้นที่ก่อนเป็นลำดับแรก หรืออาจพิจารณาพื้นที่ภูเขาที่อยู่ในลุ่มน้ำชั้น 1 บี ที่มีสภาพเสื่อมโทรมเป็นลำดับรอง ภายใต้การสนับสนุนด้านวิชาการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมทรัพยากรธรณี กรมที่ดิน กรมป่าไม้ และสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ทั้งนี้ ให้ดำเนินการในลักษณะของกลุ่มเหมืองหรือหมู่เหมือง โดยพิจารณาใน ประเด็นความต้องการด้านพื้นที่ของผู้ประกอบการรายย่อยทั้งหมด ซึ่งดำเนินการอยู่ในท้องที่ ตำบลหน้าพระลาน และบริเวณใกล้เคียง โดยต้องสามารถแก้ไขปัญหาการครอบครองพื้นที่ ที่ประกอบกิจการอยู่เดิมแล้ว เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย

ทางเลือกที่ 2 หากการพิจารณาดำเนินการในส่วนของการเลือกที่ 1 แล้วปรากฏว่า พื้นที่แหล่งหิน 3 พื้นที่ดังกล่าว ยังไม่พอเพียงต่อความต้องการ ก็ให้จังหวัด พิจารณาคัดเลือกพื้นที่อื่น ๆ เพิ่มเติม ทั้งนี้ ยกเว้นพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 โดยเฉพาะลุ่มน้ำชั้นที่ 1 เอ

ทางเลือกที่ 3 สำหรับกรณีที่มีความจำเป็นจริง ๆ ที่จะต้องใช้ประโยชน์ในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้น 1 เอ ให้ผู้ประกอบการจัดทำแผนการจัดการพื้นที่ (management plan) ทั้งระบบ เพื่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด โดยให้คงรักษาศักยภาพดั้งเดิมไว้ ทั้งนี้ ให้ดำเนินการขอใช้ประโยชน์ตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.2510 และให้กรมทรัพยากรธรณี สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาด้วยความรอบคอบต่อไป

2.3.2 ขั้นตอนการดำเนินงาน

เนื่องจากทางราชการจะใช้พื้นที่บริเวณตำบลหน้าพระลาน อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี เป็นพื้นที่ทดลองเพื่อให้มีการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุด และมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด จึงเห็นควรมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจน เพื่อจะสามารถนำไปใช้ได้กับพื้นที่อื่นทั่วประเทศ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ให้จังหวัดสระบุรีจัดทำข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับจำนวนทั้งหมดของผู้ประกอบการรายย่อยระเบิดและย่อยหิน พื้นที่ดำเนินการระเบิดและย่อยหินอยู่ในปัจจุบัน ความสามารถในการรวมกลุ่มเหมืองของผู้ประกอบการ (ประมาณ 25-100 ไร่ หรือมากกว่าต่อ 1 เหมือง) พื้นที่ที่จะขออนุญาตทำเหมือง โดยให้พิจารณาสหกรณ์หรือนิติบุคคลที่รวมจำนวนผู้ประกอบการได้มากที่สุด มีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด เป็นลำดับแรก และให้พิจารณาสหกรณ์หรือนิติบุคคลที่รวมกลุ่มผู้ประกอบการได้รองลงมา และอาจต้องเปิดพื้นที่ประกอบการใหม่ เป็นลำดับรอง โดยพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน

ขั้นตอนที่ 2 ให้กรมทรัพยากรธรณีประสานงานกับสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม และกรมที่ดิน พิจารณาพื้นที่ตามข้อ 1 โดยใช้ข้อมูลการกำหนดพื้นที่เพื่อการระเบิดและย่อยหินในที่ดินของรัฐโดยกระทรวงมหาดไทย ข้อมูลการวางแผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ลุ่มน้ำเพื่อกำหนดแหล่งผลิตหินเพื่อการก่อสร้างของสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม และข้อมูลการกำหนดแหล่งดินที่มีศักยภาพในการผลิตหินเพื่อการก่อสร้างของกรมทรัพยากรธรณีเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณา รวมทั้งข้อมูลความต้องการในการใช้หิน ตามการขยายตัวทางเศรษฐกิจในอนาคต และข้อมูลปริมาณหินสำรองในพื้นที่บริเวณตำบลหน้าพระลาน เพื่อจัดหาพื้นที่ที่เหมาะสมและมีศักยภาพที่จะทำเหมืองหิน ตลอดจนการจัดลำดับความสำคัญของพื้นที่ดังกล่าว เพื่อการใช้ประโยชน์ทำเหมืองหินต่อไป ให้แล้วเสร็จภายใน 15 วัน

ขั้นตอนที่ 3 ให้กรมทรัพยากรธรณีแจ้งจังหวัดให้ผู้ประกอบการ (หมู่เหมือง) ที่ได้รับความเห็นชอบในพื้นที่ตามขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการยื่นขอประทานบัตรตาม พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.2510 และร่วมกันจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ของทั้งบริเวณเสนอต่อสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม ต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 ให้สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม เร่งพิจารณา รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมดังกล่าว โดยเร่งด่วนเป็นกรณีพิเศษ เพื่อให้ การออกประทานบัตรเป็นไปด้วยความรวดเร็ว และสามารถนำไปใช้กับพื้นที่จังหวัดอื่นได้ ต่อไป

3. เรื่องที่เสนอเพื่อพิจารณา

3.1 ประเด็นปัญหา

การประกอบการระเบิดและย่อยหินภายใต้พระราชบัญญัติที่ดิน มีลักษณะ เป็น รายย่อย พื้นที่ประกอบการน้อยและกระจุกกระจาบ ขาดการควบคุมดูแลตามหลักวิชาการ ทรัพยากรธรณี เช่น ทางด้านธรณีวิทยา วิศวกรรม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นผลให้เกิดปัญหา การใช้ทรัพยากรธรณีอย่างขาดประสิทธิภาพ รวมทั้งปัญหาด้านความปลอดภัยและผลกระทบ ต่อสิ่งแวดล้อม ประกอบกับอายุใบอนุญาตประกอบการระเบิดและย่อยหินมีระยะเวลาสั้น และพื้นที่อนุญาตให้ทำการผลิตมีขนาดเล็ก จึงเป็นผลให้การปรับเปลี่ยนกำลังการผลิตเพื่อสนอง ความต้องการของตลาดที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างรวดเร็ว ไม่สามารถดำเนินการได้ จึงทำให้เกิดการลักลอบประกอบการนอกเขตพื้นที่ที่ได้รับอนุญาต ซึ่งก่อให้เกิดผลเสียหาย ต่อทรัพยากรสิ่งแวดล้อม และยากต่อการติดตามตรวจสอบและควบคุม

3.2 วัตถุประสงค์ของการแก้ไขปัญหา

เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ความปลอดภัยในการประกอบการระเบิดและย่อยหิน การบริหารและการจัดการทรัพยากรธรณี การกำหนดให้มีพื้นที่ ผลิตหินที่แน่นอน การควบคุมตรวจสอบด้านวิศวกรรม และการควบคุมผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ

3.3 ความเร่งด่วนของเรื่อง

เนื่องจากเป็นการดำเนินการสืบเนื่องจากมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2535 ให้มีการเปลี่ยนวิธีการระเบิดและย่อยหินไปเป็นเทคโนโลยีการทำเหมืองหิน ภายในปี 2538 ซึ่งสมควรเร่งดำเนินการให้แล้วเสร็จ โดยให้มีแนวทางการดำเนินงานและแผนปฏิบัติการเพื่อเปลี่ยนการระเบิดและย่อยหินไปเป็นเทคโนโลยีการทำเหมืองหินเพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรธรณีอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถควบคุมผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้ตามหลักวิชาการต่อไป

3.4 ความเห็นของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจว่าด้วยเรื่องการศึกษาให้การระเบิดและย่อยหิน เปลี่ยนเป็นการทำเหมืองหิน ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจาก 4 กระทรวงที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้พิจารณาให้ความเห็นชอบกับแนวทางและแผนปฏิบัติการ เพื่อเปลี่ยนการระเบิดและย่อยหินไปเป็นเทคโนโลยีการทำเหมืองหินทั้งในส่วนพื้นที่ทั่วไปและพื้นที่ทดลอง บริเวณตำบลหน้าพระลาน อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี และได้นำเสนอคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พิจารณาให้ความเห็นชอบแล้วในการประชุมครั้งที่ 2/2538 เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2538

3.5 ประเด็นเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา

เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบตามมติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ดังนี้

3.5.1 เห็นชอบกับแนวทางการดำเนินงานและแผนปฏิบัติการเพื่อเปลี่ยนการระเบิดและย่อยหินไปเป็นเทคโนโลยีการทำเหมืองหินสำหรับพื้นที่ทั่วไป

3.5.2 เห็นชอบกับแนวทางการดำเนินงานและแผนปฏิบัติการเพื่อเปลี่ยนการระเบิดและย่อยหินไปเป็นเทคโนโลยีการทำเหมืองหินสำหรับพื้นที่ทดลอง บริเวณตำบลหน้าพระลาน อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี

4. การวิเคราะห์ผลกระทบของการลงมติคณะรัฐมนตรี

4.1 ผลกระทบต่อนโยบายรัฐบาล เป็นการตอบสนองนโยบายรัฐบาลในด้านการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ที่ดิน ป่าไม้ และแร่ธาตุอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสังคมและสิ่งแวดล้อมตรงตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7

4.2 ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ เมื่อเปลี่ยนเป็นเหมืองหินแล้ว ทำให้การปรับเพิ่มหรือลดกำลังการผลิตตามความต้องการของตลาด ทำได้อย่างคล่องตัว ส่วนผลเสียอาจจะมีในช่วงความไม่ต่อเนื่องระหว่างการปรับเปลี่ยนหน่วยงานการพิจารณาอนุญาตจากกรมที่ดินเป็นกรมทรัพยากรธรณี ซึ่งสามารถแก้ไขโดยมีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง

4.3 ผลกระทบทางสังคมและการเมือง การทำเหมืองหินนั้นเป็นการบริหารและจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งควบคุมผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ ทำให้ลดความขัดแย้งของผู้ประกอบกิจการกับสังคม ท้องถิ่นนั้น ทำให้คุณภาพชีวิตของชุมชนและสังคมดีขึ้น

4.4 ผลกระทบทางเทคโนโลยี เป็นการส่งเสริมและพัฒนาเทคโนโลยีการทำเหมืองหิน ทั้งนี้ ผู้ประกอบกิจการมีความมั่นใจมากขึ้น เพราะมีพื้นที่ประกอบกิจการและเวลาในการอนุญาตมากขึ้น อันเป็นผลให้การดำเนินการมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยลง

4.5 ผลกระทบต่อการจัดเก็บรายได้ เมื่อเปลี่ยนเป็นเหมืองหิน ผู้ประกอบกิจการจะต้องเสียค่าใช้จ่ายเป็นค่าภาคหลวงแร่ ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้ว วิธีการเก็บค่าตอบแทนของการทำเหมืองหิน จะทำให้รัฐเก็บรายได้มากกว่าการระเบิดและย่อยหินในปัจจุบัน

4.6 ผลกระทบอื่น ๆ

ไม่มี